

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

28.08.2018 № 91-рк/к

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО
ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
«ДЖЕРЕЛО»

63601, Харківська обл., Шевченківський р-н, с. Огурцівка, вул. Індустріальна, буд. 7

Про припинення дій,
які містять ознаки порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції

В ході дослідження ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення встановлено наступне.

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ «ДЖЕРЕЛО» (надалі – КП «ДЖЕРЕЛО») є юридичною особою, засноване Шевченківською селищною радою, зареєстроване 05.02.2004 за №1 473 120 0000 000046. Місцезнаходження КП «ДЖЕРЕЛО»: 63601, Харківська обл., Шевченківський р-н, с. Огурцівка, вул. Індустріальна, буд. 7, ідентифікаційний код – 32652532.

Відповідно до статуту КП «ДЖЕРЕЛО», затвердженого рішенням ХХVІІІ сесії ХХІV скликання Шевченківської селищної ради від 07.12.2004, КП «ДЖЕРЕЛО» створене для оперативного управління комунальною власністю Шевченківської селищної ради, наданням комунальних та інших послуг територіальній громаді. Предметом діяльності КП «ДЖЕРЕЛО» є інвентаризація, облік, оформлення належних документів та інші операції стосовно комунального майна. КП «ДЖЕРЕЛО» здійснює надання послуг з водопостачання та водовідведення.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності КП «ДЖЕРЕЛО» є забір, очищення та постачання води (код за КВЕД 36.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «ДЖЕРЕЛО» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання та водовідведення.

Отже, КП «ДЖЕРЕЛО» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання та водовідведення;
- КП «ДЖЕРЕЛО» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Абзацом двадцять п'ятим статті 1 Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

Абзацом двадцять шостим статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення.

Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Відповідно до пункту 2 Правил № 630:

- централізоване постачання холодної та гарячої води - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання;

- централізоване водовідведення - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у відведенні стічних вод, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових централізованих систем водовідведення.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання та водовідведення, конкуренція на зазначеному ринку в межах обслуговуючих територій КП «ДЖЕРЕЛО» у сел. Шевченкове відсутня.

Послуги з централізованого водопостачання та водовідведення в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Отже, територіальними межами ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є територія сел. Шевченкове, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ДЖЕРЕЛО».

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення визначено 2015 рік, 2016 рік, 2017 рік та січень-липень 2018 року.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «ДЖЕРЕЛО» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в межах території сел. Шевченкове, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «ДЖЕРЕЛО», оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

За інформацією КП «ДЖЕРЕЛО», наданою листом від 31.07.2018 № 25 (вх. від 06.08.2018 № 3342) (надалі – Лист) КП «ДЖЕРЕЛО» приймалися на абонентський облік засоби обліку холодної води споживачів (населення). Кількість

прийнятих на абонентський облік квартирних засобів обліку холодної води становить 51 шт.

Для встановлення квартирних засобів обліку холодної води та прийняття їх на абонентський облік споживачі послуг з централізованого водопостачання та водовідведення звертаються до КП «ДЖЕРЕЛО» із заявою про видачу технічних умов на встановлення засобів обліку холодної води.

Як зазначило КП «ДЖЕРЕЛО» Листом, послугу з видачі технічних умов на встановлення засобів обліку холодної води є платною. Вартість послуги з видачі технічних умов на встановлення засобів обліку холодної водипогоджена рішенням Шевченківської селищної ради XII сесії VII скликання від 22.07.2016 «Про затвердження вартості виготовлення технічної документації на підключення лічильника холодного водопостачання для КПШСР «Джерело» та складає 98,41 грн.

КП «ДЖЕРЕЛО» Листом надало копію технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води. Оглядом наданих Листом технічних умов встановлено, що це єдина форма для всіх споживачів (населення).

У виданих технічних умовах зазначалось:

«1. Встановлення вузла обліку виконати згідно СНІП 2.04.01-85 «Внутрішній водопровід і каналізація».

2. При проектуванні виконати розрахунок установки лічильника та його діаметр в обсязі споживання води (15 мм, 1,5 м³/год).

3. Встановити прилад обліку води діаметром згідно проекту, зворотній клапан та фільтр. Подальше підключення інженерних мереж виконати після лічильника.

4. Провести опломбування приладу обліку води і заключити договір з КПШСР «Джерело».

5. Лічильник винести із зони можливого затоплення.

6. Всі роботи по встановленню та взяттю на облік лічильника виконуються з рахунок замовника» (мова оригіналу).

Як зазначало КП «ДЖЕРЕЛО» Листом, засоби обліку холодної води споживачів (населення) приймаються на абонентський облік за умов отримання технічних умов, виданих КП «ДЖЕРЕЛО».

За даними Листа КП «ДЖЕРЕЛО» фактично видано технічних умов на встановлення лічильників води населенню: за 2015 рік – 6 од. на суму 418,02 грн., за 2016 року – 8 од. на суму 885,8 грн., за 2017 рік – 8 од. на суму 995,28 грн., за січень-липень 2018 року – 7 од. на суму 870,87 грн.

Закон України «Про житлово-комунальні послуги» визначає основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг між їхніми виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права та обов'язки.

Відповідно до частини першої статті 22 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виробник має право, зокрема, видавати дозволи і технічні умови на підключення споживачів до відповідних централізованих інженерних мереж у встановленому законодавством порядку.

Згідно із абзацом першим пункту 9 Правил № 630, у квартирі (будинку садибного типу) роботи з установаження засобів обліку води і теплової енергії (далі – квартирні засоби обліку) проводяться спеціалізованою організацією, виконавцем, виробником чи постачальником за рахунок коштів споживача

Абзацом другим пункту 9 Правил № 630 визначено, що квартирні засоби обліку беруться виконавцем на абонентський облік.

Відповідно до абзацу третього пункту 9 Правил № 630 періодична перевірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) квартирних засобів обліку проводяться за рахунок виконавця.

Згідно з підпунктом 5 пункту 29 Правил № 630 споживач має право на установаження квартирних засобів обліку та взяття їх на абонентський облік.

Водночас у підпункті 9 пункту 32 Правил № 630 визначено, що виконавець зобов'язаний забезпечувати за заявою споживача взяття на абонентський облік у тижневий строк квартирних засобів обліку.

З 2 серпня 2017р. набрав чинності Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання».

Відповідно до визначення термінів, наведених у статті 1 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», абонентський облік вузла обліку (далі – абонентський облік) – процедура реєстрації та періодичний огляд вузлів обліку для використання показань вузлів обліку з метою комерційного або розподільного обліку.

Підпунктом 4 статті 6 Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» оператор зовнішніх інженерних мереж, виконавець комунальної послуги, інша особа, що здійснює розподіл обсягів комунальних послуг, зобов'язані приймати вузли обліку, встановлені відповідно до вимог цього Закону, на абонентський облік протягом 14 календарних днів, про що складається відповідний акт.

Прийняття приладу обліку на абонентський облік здійснюється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

На даний час порядок прийняття виконавцем комунальних послуг засобів обліку води на абонентський облік не встановлений.

Отже, КП «ДЖЕРЕЛО» за відсутності законодавчо встановленого порядку прийняття на абонентський облік квартирних засобів обліку води, самостійно встановило порядок надання платної послуги споживачам. Лише за умови оплати споживачем за видачу технічних умов на встановлення засобу обліку холодної води КП «ДЖЕРЕЛО», квартирні засоби обліку холодної води приймаються виконавцем послуги на абонентський облік.

Для споживачів послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що надається КП «ДЖЕРЕЛО», відсутня альтернатива отримання послуги з прийняття на абонентський облік квартирних засобів обліку холодної води від інших суб'єктів господарювання, незалежно від місця їх розташування. За умов існування конкуренції на ринку споживач мав би можливість обрати виконавця цієї послуги, який би запропонував більш привабливіші умови отримання послуги.

Враховуючи зазначене, стягнення КП «ДЖЕРЕЛО» коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів (населення) послуги централізованого водопостачання та водовідведення є безпідставним та таким, що може ущемлювати інтереси споживачів. Таким чином, споживач для отримання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення зазнає додаткових витрат у розмірі 98,41 грн.

При цьому, відмова споживача від отримання технічних умов на встановлення засобів обліку холодної води нестиме негативні для споживача наслідки у вигляді невзяття засобу обліку холодної води на абонентський облік та неможливості обліковувати кількість спожитих послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

За відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

Дії КП «ДЖЕРЕЛО» по стягненню коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів (населення) послуги централізованого водопостачання та водовідведення, не передбаченого чинним законодавством, стали можливими через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з видачі технічних умов.

В той час, коли КП «ДЖЕРЕЛО» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, його експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Враховуючи наведене, дії КП «ДЖЕРЕЛО», які полягають у стягненні коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів (населення) послуги централізованого водопостачання та водовідведення, не передбаченому чинним законодавством, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та водовідведення.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Харківського обласного

територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КП «ДЖЕРЕЛО» (ідентифікаційний код – 32652532) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у стягненні коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів (населення) послуги централізованого водопостачання та водовідведення, не передбаченому чинним законодавством, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання та водовідведення, а також усунути причини виникнення цього порушення і умови, що йому сприяють.

Про виконання рекомендацій шляхом припинення стягнення коштів за прийняття на абонентський облік засобів обліку холодної води зі споживачів (населення) послуги централізованого водопостачання та водовідведення, не передбаченому чинним законодавством, повідомити територіальне відділення в **1-місячний термін** з дня отримання рекомендацій із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова колегії

Члени колегії

Гейда І.О.

Бугаєв А.М.

Трегубець Н.О.

Приймак Є.Б.

Аврамова С.П.

Тевелєва Ю.В.